

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
QO‘QON DAVLAT UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”
Qo‘qon davlat universiteti
rektori D.Sh. Xodjayeva
29-avgust 2025 yil

“PEDAGOGIK AKMEOLOGIYA”
FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi: 100000 – Ta’lim
Ta’lim sohasi: 110000 – Ta’lim
Magistratura
mutaxassisligi: 70110102 – Pedagogika

Qo‘qon– 2025

Fan/modul kodi PA2406		O‘quv yili 2026-2027	Semestr 1	Kreditlar 6	
Fan/modul turi Tanlov		Ta’lim tili O‘zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi		Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yukla ma (soat)
	Pedagogik akmeologiya		60	120	150
2.	I. Fanning mazmuni. Pedagogika magistratura mutaxassisligini tamomlagan magistrantlar professional ta’lim, oliy ta’lim muassasalari, kadrlar malakasini oshirish va qayta tayyorlash tizimida pedagogik fanlardan dars beradilar. Bo‘lajak o‘qituvchilarni pedagogikaning konseptual asoslariga doir bilimlar bilan qurollantirishda mazkur fan alohida ahamiyatga ega. Ushbu dastur zamonaviy pedagogikaning asosiy yetakchi tendentsiyalari, pedagogik masalalar hamda ularning tadqiq etilishi, pedagogik konsepsiyalar hamda pedagogika fani rivojining ustuvor yo‘nalishlarni o‘z ichiga qamrab olgan. Pedagogik akmeologiya pedagogik fanlarning asosini tashkil etib, bo‘lajak mutaxassislarni ilmiy-pedagogik faoliyatga tayyorlashda katta ahamiyatga ega. Pedagogik akmeologiyaga doir bilim, ko‘nikma va malakalarga ega bo‘lish magistratlarga kelajakdagi ilmiy-pedagogik faoliyatlarini yo‘lga qo‘yishda muhim o‘rin tutadi. Fanni o‘qitishdan maqsad – magistrantlarni pedagogik akmeologiyani chuqur o‘zlashtirishlariga erishish va ilmiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash. Fanning vazifasi – ta’lim tizimini modernizatsiyalash jarayonida magistrantlarni pedagogik akmeologiyaga doir dolzarb masalalarni aniqlash, tahlil etish va ulardan amaliyotda foydalanishga o‘rgatishdan iborat. Fanning asosiy manbalari: 1. Abdulxanova I.A., Anisimov O.S., Derkach A.A. va bosh. “Akmeologiya” Darslik (elektron) RAGS, 2004. 2. Tillaeva S.N. “Akmeologiya asoslari” T.: Tafakkur bo‘stoni 2014. Fanning dasturi Moskva davlat universiteti dasturi asosida tayyorlangan. O‘qituvchi va talabalarning samarali birgalikdagi faoliyati. Amaliy topshiriqlarni amalga oshirish maqsad va vazifalarni, ta'lim jarayoni				

ishtirokchilari bilan pedagogik muloqot mazmunini aniqlash, shaxsiy yondashuv asosida turli shakllarda pedagogik jarayon sub'ektlarining o'zaro ta'sirini tashkil etish ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi. Individual xususiyatlarni hisobga olgan holda, shuningdek, o'quv jarayoni sub'ektlari bilan o'zaro munosabatda bo'lish, o'qituvchining kommunikativ ko'nikmalarini, ta'lim jarayoni ishtirokchilari o'rtasidagi o'zaro munosabatlar muammolarini psixologik-pedagogik diagnostika qilish metodikasini o'zlashtirish uchun asos bo'ladi. pedagogik o'zaro ta'sirda konstruktiv nizolarni hal qilish ko'nikmalari o'rganiladi.

Dasturda quyidagi asosiy jihatlar inobatga olingan:

Nazariy va amaliy yondashuv uyg'unligi – o'qituvchining pedagogik faoliyat jarayonida o'quvchi o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni malakali tashkil eta olishi bola shaxsining rivojlanishiga ta'sir qiladi. Pedagogik o'zaro ta'siri pedagogikaning asosiy tushunchalaridan biri va ta'limning ilmiy tamoyilidir. Nazariy va amaliy bilimlar integratsiyasi orqali erishgan yutuqlari yoki ta'lim sifatini yaxshilashga talabalariga nafaqat o'quv va tarbiyaviy faoliyatning shaxsiy ahamiyatini ta'minlash to'g'risida yaxlit tasavvurga ega bo'lish imkonini beradi, balki amaliy kompetensiyalarni shakllantirishga ham xizmat qiladi, o'quv vazifalari majmuasini o'z ichiga oladi, ularning izchil va sifatli bajarilishi fanning asosiy maqsadlariga erishishni ta'minlaydi.

Xalqaro standartlarga muvofiqlik – Ushbu fanni o'qitayotgan Moskva davlat universiteti Top 300 universitetlar standartlariga ega.

Tanqidiy fikrlash va tahlil ko'nikmalarini rivojlantirish – Kursni to'liqroq o'zlashtirish uchun mahalliy va xorijiy mualliflarning aloqa bo'yicha klassik va zamonaviy asarlariga alohida e'tibor berish, mustaqil ish uchun topshiriqlarni bajarish va yakuniy test topshiriqlarini bajarish uchun mas'uliyatni o'z zimmasiga olish tavsiya etiladi.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari).

Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. Pedagogik akmeologiya predmeti va uning fanlar tizimidagi o'rni.

Pedagogik akmeologiyaning paydo bo'lishi. Pedagogik akmeologiyaning ilmiy asoslari. Pedagogik akmeologiya fanining predmeti va uning fanlar tizimidagi o'rni.

2-mavzu. Pedagogik akmeologiyaning hozirgi kundagi rivojlanishi va uning boshqa fanlar bilan aloqasi.

Akmeologiya fanining predmeti va uning pedagogik akmeologiya bilan bog'liqligi. Akmeologiyaning jamiyatshunoslik va insonni anglash tizimidagi o'rni. Akmeologik tadqiqotlar va ishlanmalarning ilmiy-uslubiy yo'naltirilganligi.

3-mavzu: Akmeologiyaning vazifalari.

Akmeologiya vazifalari. Insonni yetuklik pillapoyasida rivojlanishini

majmuaviy ravishda o'rganish. Individda oid, shaxsiy va sub'ektga oid rivojlanishda odamlar tomonidan erishiladigan mikro va makroakmelarni aniqlash.

4-mavzu: Pedagogik akmeologiyaning metodologik prinsiplari va yondashuvlari.

Akmeologiyaning metodologik prinsiplari va yondashuvlari. Pedagogik akmeologiyadagi umummetodologik yondashuvlar. Pedagogik akmeologiyadagi umumiy metodologik prinsiplari. Pedagogik akmeologiyada tadqiqotning muayyan metodologik prinsiplari.

5-mavzu. Pedagogik akmeologiyaning metodologik yondashuvlari

Akmeologiyaning metodologik prinsiplari va yondashuvlari. Pedagogik akmeologiyadagi umummetodologik yondashuvlar. Pedagogik akmeologiyaning metodologik prinsiplari. Pedagogik akmeologiyaning umummetodologiyasi.

6-mavzu: Pedagogik akmeologiyaning asosiy yo'nalishlarini turkumlash.

Pedagogik akmeologiyaning jamiyatshunoslik va insonni anglash tizimidagi o'rni. Akmeologik tafakkurning ijtimoiy-madaniy tizimi Akmeologik tadqiqotlar va ishlanmalarning ilmiy-uslubiy yo'naltirilganligi. Akmeologiyaning insonni anglash tizimi bilan o'zaro munosabati.

7-mavzu: Pedagogik akmeologiya fani doirasidagi tadqiqotlar.

Pedagogik akmeologiyaning hozirgi kundagi rivojlanishi. Pedagogik akmeologiyaning asosiy muammolari. B.G.Ananevning shaxs konsepsiyasi.

8-mavzu: Pedagogik akmeologiyaning asosiy muammolari. Kasbiy kompetentlilik.

Kasbiy kompetentlilik. Kasbiy kompetentlilikni shakllantirish. Kasbiy kompetentlikning mohiyati.

9-mavzu: Professionalizm akmeologiyaning muhim tushunchasi sifatida.

Professionalizm akmeologiyaning muhim tushunchasi sifatida. Kasbiy shakllanish. Professionalizmning darajalari. Professionalizmning bosqichlari.

10-mavzu: Pedagogik mahorat "akme"ning turi sifatida.

Pedagogik mahorat kasbiy kompetentlilikning asosidir. Pedagogik mahorat va professionalizm. Pedagogik mahorat "akme" ning turi sifatida.

11-mavzu: Kasbiy kompetentlikning mohiyati.

Kasbiy kompetentlikning mohiyati. O'qituvchining akmeogrammasi. Pedagogik mahorat kasbiy kompetentlilikning asosidir. Pedagogik mahorat va professionalizm.

12-mavzu. Akmeologik texnologiyalarning o'ziga xosliklari.

Texnologiyalarni ishlab chiqish. Akmeologik texnologiyalarning o'ziga xosliklari. Fan va amaliyot tizimidagi akmeologik texnologiyalardan foydalanish.

13-mavzu. Pedagogik akmeologiyada modellashtirish.

“Model” atamasi. Pedagogik modellashtirish haqida. Pedagogik akmeologiyada modellashtirish. Akmeologik modellashtirish vazifalari.

14-mavzu. O‘yin modeli akmeologiyaning o‘ziga xos turi sifatida.

O‘yin modellari haqida. O‘yin modeli akmeologiyaning o‘ziga xos turi.

15-mavzu. Pedagogning innovatsion faoliyatida o‘yin texnologiyalaridan foydalanish.

O‘qituvchining innovatsion faoliyatida o‘yin texnologiyalaridan foydalanish. O‘yin modellari haqida. O‘yin modeli akmeologiyaning o‘ziga xos turi.

III. Amaliy mashg‘ulotlar bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar.

Amaliy mashg‘ulotlarda magistrlarda nazariy o‘zlashtirilgan bilimlar mustahkamlanadi hamda egallangan bilimlarni amaliyotda qo‘llash ko‘nikma va malakalari hosil qilinadi.

“**Pedagogik akmeologiya**” fani bo‘yicha amaliy mashg‘ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Pedagogik akmeologiyaning shakllanish tarixi va hozirgi kundagi rivojlanishi.

2. Pedagogik akmeologiya fanining metodologiyasi va metodlari.

3. Akme tushunchasining mohiyati.

4. Akmeologiyaning hozirgi kundagi rivojlanishi va uning boshqa fanlar bilan aloqasi. A.A.Derkach va V.G.Zazikin.

5. Akmeologik qonun va qonuniyatlar.

6. Turli kasbiy sohalarda shaxsiy-kasbiy rivojlanishning akmeologik qonuniyatlari.

7. Pedagogik muloqot akmeologik muammo sifatida.

8. Pedagoglarning ahloqiy-madaniy bilimlari uning kasbiy o‘rishining zaruriy komponenti.

9. Professionalizm akmeologiyaning muhim tushunchasi sifatida.

10. Pedagogning professionalizmi va psixologik-akmeologik kompetentliligi.

11. Pedagogning professionalizmining akmeologik ko‘rsatkichlari. Professionalizmning darajalari, bosqichlari.

12. Pedagogning akmeologik kompetentligini tuzilmasi.

13. Akmeologik texnologiyalarning o'ziga xosliklari.

14. Pedagogik akmeologiyada modellashtirish.

15. Akmeologik treninglar tashkil etish texnologiyasi. O'yin modeli akmeologiyaning o'ziga xos turi sifatida.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar.

Mustaqil ta'lim mazmuni ma'ruza va amaliy mashg'ulotlar mavzulari asosida shakllantiriladi. Biroq mustaqil ta'lim ko'proq ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarda o'rganilmagan masalalarni o'z ichiga qamrab oladi. Mustaqil ta'lim asosida o'qib-o'rganilgan masalalar fan bo'yicha oraliq va yakuniy nazorat ishlari savollarida o'z aksini topadi.

Mustaqil ta'limni tayyorlashda mazkur fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:

- darslik va o'quv qo'llanmalar boyicha mavzularni konspektlashtirish;
- adabiyotlar asosida referat yozish;
- kitob va maqolalarga annotatsiya yozish;
- internet tarmog'idan axborotlar izlash va tahlil etish.

“Pedagogik akmeologiya” fani bo'yicha tavsiya etiladigan mustaqil ta'limning mavzulari:

1. Akmeologiyaning mustaqil fan sifatida shakllanishi.
2. Akmeologiyaning nazariy-metodologik asoslari.
3. Akmeologiyaning metodologik tamoyillari va yondoshuvlari.
4. Akmeologiyaning ilmiy tadqiqot metodlari.
5. Akmeologiyaning asosiy yo'nalishlarini turkumlashtirish.
6. Akmeologiya fani doirasidagi tadqiqotlar.
7. Akmeologiyaning integrativ aloqalari.
8. Inson rivojlanishining “akme” cho'qqilari.
9. Shaxsning kasbiy rivojlanishida “akme” fenomeni.
10. Pedagogning kasbiy rivojlanishida “Akme” xodisasi va akmeologik pozitsiya.
11. Professionalizm “akme”ning turi sifatida.
12. Pedagogning kasbiy va shaxsiy pivojlanishini sifat va miqdoriy jixatdan baholash metodlari.
13. Pedagog faoliyatida akmeologik texnologiyalar.
14. Pedagogik akmeologiyada modellashtirish.
15. O'yin modeli Pedagogik akmeologiyaning o'ziga xos turi sifatida.

3.	V. Fanni o‘qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o‘zlashtirish natijasida magistr: • Pedagogik akmeologiyaning zamonaviy muammolarini; - Pedagogik akmeologiya sohasida ilmiy izlanishlar olib borayotgan olimlarni; - Pedagogik akmeologiyani rivojlanish tendensiyalari va istiqbollarini; - Pedagogik akmeologiyaning fan sifatida shakllanishi; - Pedagogik professionalizm akmeologiyaning muhim tushunchasi haqida tasavvur va bilimga ega bo‘lishi; • kasbiy faoliyat sub’ektining yuqori professionalizmga erishishi mutaxassis tavsifi; faoliyat professionalizmi tizimi; pedagogik kompetentlik va uning ko‘rinishlari; pedagogik qobiliyatning kasbiy muhim jihatlarini shakllantirish bo‘yicha bilish va ulardan foydalanish ko‘nikmalariga ega bo‘lishi; • pedagogik akmeologiyaning amaliy muammolari va ularni hal etishning psixologik jihatlarini; shaxsni shakllantiruvchi dasturlarni amalda qo‘llash malakasiga ega bo‘lishi kerak.
4.	VI. Ta’lim texnologiyalari va metodlari: • interfaol ma’ruza, seminar va amaliy mashg‘ulotlarni tashkil etish texnologiyasi; • modulli ta’lim texnologiyasi; • muammoli ta’lim texnologiyasi; • kooperativ ta’lim texnologiyasi; • refleksiv ta’lim texnologiyasi; • art-texnologiyalar; • veb-kvest; • chizma-tasviriy modellar (mantiqiy graf, freym modeli, tayanch konspekt, semantik tarmoq, intellekt karta).
5.	VII. Kreditlarni olish uchun talablar: • ma’ruza va amaliy mashg‘ulotlarda muntazam qatnashish: munozaralar va o‘quv konferentsiyasida ishtirok etish; tayanch konspektlar tuzish; • joriy va oraliq nazorat topshiriqlarini bajarish; • mustaqil ish topshiriqlarini bajarish; • yakuniy nazorat topshirish.
6.	Asosiy adabiyotlar 1. Abdulxanova I.A., Anisimov O.S., Derkach A.A. va bosh. “Akmeologiya” Darslik (elektron) RAGS, 2004. 2. Tillaeva S.N. “Akmeologiya asoslari” T.: Tafakkur bo‘stoni 2014.

	Qo‘shimcha adabiyotlar 1. Akmeologiya. Darslik. A.A.Derkach tahriri ostida M., 2002 2. Akmeologiya. Xrestomatik lug‘at. Ilin V.V.,Pojarskiy S.D. “Filosofiya va akmeologiya” M., 2004. 3. Kuzmina N.V. Osnovi akmeologii. M., 2007. 4. Bodalev A.A. Vershina v razvitii vzroslogo cheloveka. Xarakteristiki i usloviya dostijeni. M.,2007. 5. Golovko-Garshina N.V. Predmet akmeologii. Akmeologicheskaya teoriya spetsialista obrazovaniy. SP5, 2006. 6. Bodalev A.A. “O predmete akmeologii” Psixolog.- jurnal tom 14 N5, 2003 y 7. Kuzmina N.V. Predmet akmeologii M.: SP №5, 2002 8. Xozyainov G.I. Osnovi akmeologii M., 2002. 9. Azizxo‘jaeva N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – T.: 2003 10. Yo‘ldoshev J.,Usmanov S.A. Pedagogik texnologiya asoslari. – T.: O‘qituvchi, 2004 Ахборот манбалари 1. https://gov.uz/oz/edu/ 2. https://www.search.uz/catalog/site-3557.htm 3. https://ziyonet.uz/ru 4. http://www.uzedu.uz/uz 5. https://nbmgu.ru/order/storing.aspx?uid=2070498f-f5e5-4fb2-a6e6-fae38f8657a1&cat=book&db=BOOK 6. https://files.isu.ru/filearchive/edu_files/B1.V.DV.02.02_Akmeologija_3523.pdf
7.	Fan dasturi Qo‘qon davlat universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2025-yil 30-avgustdagi 1-sonli qarori bilan tasdiqlangan
8.	Fan/modul uchun ma’sul : G.A.Ismoilova – Qo‘qon DU “Pedagogika” kafedrası dotsenti, p.f.b.f.d (PhD).
9.	Taqrizchi: K.B.Muxammadiyev - Toshkent davlat transport universiteti “Ijtimoiy fanlar” kafedrası professori, p.f.d.